YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

11 päivänä lokakuuta 2007 *

Asiassa C-237/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 30.5.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. Patakia ja X. Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehinään G. Kanellopoulos ja S. Charitaki, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit G. Arestis, L. Bay Larsen, R. Schintgen ja P. Kūris,

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.9.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.2.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18.6.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 13.10.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/52/EY (EYVL L 328, s. 1; jäljempänä direktiivi 92/50), eikä varsinkaan sen 3 artiklan 2 kohdan, 7 artiklan, 11 artiklan 1 kohdan ja 15 artiklan 2 kohdan eikä avoimuutta koskevan yleisen periaatteen mukaisia velvoitteitaan sen käytännön

takia, jota toimivaltaiset viranomaiset ovat noudattaneet suorittaessaan muun muassa maanviljelijöiden yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän mukaisesti vuodelta 2001 tekemiä hakemuksia ja ilmoituksia koskevia laatimis- ja vastaanottotöitä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 92/50

2 Direktiivin 92/50 1 artiklan a alakohdan mukaan "'julkisia palveluhankintoja koskevilla sopimuksilla' tarkoitetaan rahallista vastiketta vastaan tehtyjä kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty palvelujen suorittajan ja hankintaviranomaisen kesken", lukuun ottamatta tämän saman säännöksen i–ix alakohdassa lueteltuja sopimuksia.

3 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tehdessään julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia tai järjestäessään suunnittelukilpailuja hankintaviranomaisten on noudatettava tämän direktiivin säännösten mukaisia menettelyjä.

2. Hankintaviranomaisten on varmistettava, että palvelujen suorittajia kohdellaan tasapuolisesti."

4 Direktiivin 92/50 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. a) Tätä direktiiviä sovelletaan:

– – – julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin, joiden kohteena ovat liitteessä I B esitetyt palvelut, – – jotka 1 artiklan b alakohdassa tarkoitetut hankintaviranomaiset ovat tehneet ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 200 000 ecua,

– julkisia palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin, joiden kohteena ovat liitteessä I A esitetyt palvelut, – –

i) jotka direktiivin 93/36/ETY liitteessä I mainitut hankintaviranomaiset ovat tehneet ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 130 000 erityistä nosto-oikeutta vastaava määrä ecuina,

ii) jotka 1 artiklan b alakohdassa tarkoitetut, muut kuin direktiivin 93/36/ETY liitteessä I mainitut hankintaviranomaiset ovat tehneet ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähintään 200 000 erityistä nosto-oikeutta vastaava määrä ecuina."

5 Direktiivin 92/50 8 artiklan mukaan "liitteessä I A lueteltuja palveluja koskevat sopimukset on tehtävä" tämän saman direktiivin "III–VI osaston säännösten mukaisesti".

6 Kyseisen direktiivin 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Liitteessä I B lueteltuja palveluja koskevat sopimukset on tehtävä 14 ja 16 artiklan säännösten mukaisesti."

7 Saman direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, että hankintaviranomaisten on julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia tehdessään noudatettava 1 artiklan d, e ja f alakohdassa säädettyjä avoimia tai rajoitettuja menettelyjä taikka neuvottelumenettelyjä.

8 Direktiivin 92/50 15 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Hankintaviranomaisten, jotka haluavat tehdä julkista palveluhankintaa koskevan sopimuksen noudattaen avointa tai rajoitettua menettelyä taikka 11 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa noudattaen neuvottelumenettelyä, on julkaistava aiettaan koskeva ilmoitus."

Asetus (ETY) N:o 3508/92

9 Tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdennetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä 27.11.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3508/92 (EYVL L 355, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 17.7.2000 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1593/2000 (EYVL L 182, s. 4; jäljempänä asetus N:o 3508/92), kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä ja hallinto- ja valvontakoneiston mukautta-

miseksi uuteen tilanteeseen ja niiden tehokkuuden ja kannattavuuden parantamiseksi on tarpeen luoda tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskeva uusi yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä (jäljempänä yhdennetty järjestelmä), joka kattaa taloudelliset tukijärjestelmät peltokasvien ja naudan-, lampaan- ja vuohenlihan alalla.

10 Asetuksen N:o 3508/92 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Yhdennetty järjestelmä sisältää seuraavat osat:

a) tietokonepohjainen tietokanta;

b) viljelylohkojen tunnistejärjestelmä;

c) eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskeva järjestelmä;

d) tukihakemukset;

e) yhdennetty valvontajärjestelmä."

11 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tietokonepohjaiseen tietokantaan on kirjattava kunkin maatilan osalta tukihakemuksista saadut tiedot. Tämän tietokannan on mahdollistettava erityisesti se, että

jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen saa suoraan ja viipymättä käyttöönsä vähintään viimeisintä kolmea peräkkäistä kalenterivuotta tai markkinointivuotta koskevat tiedot."

12 Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Viljelylohkojen tunnistamisjärjestelmä perustuu maarekisterikarttoihin ja -asiakirjoihin tai muuhun kartta-aineistoon. On käytettävä hyväksi tietokoneistettua maantieteellistä tietojärjestelmätekniikkaa, johon on toivottavaa sisällyttää ilmaortokuvaus tai satelliittiortokuvaus ja joka sisältää tasalaatuisen standardin, joka takaa vähintään mittakaavaltaan 1:10 000 olevia karttoja vastaavan tarkkuuden."

13 Asetuksen N:o 3508/92 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Saadakseen oikeuden yhden tai useamman tämän asetuksen säännöksiin kuuluvan yhteisön järjestelmän etuihin kunkin tuottajan on tehtävä kultakin vuodelta pinta-alatukihakemus, jossa ilmoitetaan:

– viljelylohkot, mukaan lukien rehualat, viljelykäytöstä poistetut lohkot ja kesannointialat,

– tarvittaessa kaikki muut tarvittavat tiedot, joista säädetään joko yhteisön järjestelmiä koskevissa asetuksissa tai kyseisen jäsenvaltion sääntelyssä."

14 Kyseisen asetuksen 7 artikla kuuluu seuraavasti:

"[Yhdennetty järjestelmä] koskee kaikkia jätettyjä tukihakemuksia, erityisesti hallinnollisen valvonnan, paikalla tehtävien tarkastusten ja tarvittaessa ilmasta tai avaruudesta tehtävien kaukohavaintotarkastusten osalta."

Asian tausta ja oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

15 Komissiolle tehtiin kantelu, jossa katsottiin, että Kreikassa yhdennetyn järjestelmän täytäntöönpanoon vuonna 2001 liittyviä tiettyjä palveluja koskeva eräs puitesopimus ja siihen liittyvät täytäntöönpanosopimukset olivat ristiriidassa direktiivin 92/50 kanssa.

16 Kyseinen puitesopimus oli 20.2.2001 tehty sisäasiain-, hallinnon ja hallinnon hajauttamisen ministeriön, maatalousministeriön, Kreikan prefektuurien muodostama unionin ja maatalousosuuskuntien yhteenliittymien panhelleenisen liiton välillä.

17 Tuon puitesopimuksen nojalla kyseisen liiton piti yhteensovittaa jäsentensä, eli paikallisten maatalousosuuskuntien yhteenliittymien (jäljempänä UCA), tarjottaviksi annetut seuraavat palvelut:

– tiedottaa maanviljelijöitä maatiloja ja viljelmiä koskevien, yhdennettyyn järjestelmään liittyvään tietokantaan syötettäviksi tarkoitettujen uusien tukihakemus- ja ilmoituslomakkeiden käyttöönottamisesta

– auttaa maanviljelijöitä, jotta heidän asianmukaisilla lomakkeilla antamansa tiedot tulisivat oikein ja ajoissa rekisteröidyiksi. Tähän palveluun sisältyy muun muassa teknisen avun antaminen maanviljelijöille viljelylohkojen ja metsien yksilöimiseksi ortokuvista, ilmakuvista tai topografisista kartoista

– kerätä lomakkeet ja lähettää ne kirjallisesti tai sähköisessä muodossa toimivaltaiselle alueelliselle viranomaiselle.

18 Tässä tarkoituksessa puitesopimuksessa määrättiin, että prefektuurien ja UCA:iden välillä oli kussakin hallintopiirissä tehtävä täytäntöönpanoa koskevat sopimukset. Jatkossa tällaiset sopimukset todella tehtiinkin (jäljempänä riidanalaiset sopimukset).

19 Komissio kehotti 18.12.2002 päivätyllä virallisella huomautuksella Helleenien tasavaltaa esittämään huomautuksensa väitteestä, jonka mukaan se ei ollut noudattanut direktiivin 92/50 säännösten, etenkään sen 3 artiklan 2 kohdan, mukaisia velvoitteitaan eikä syrjintäkiellon periaatetta, koska se oli tehnyt kyseisen palveluhankintasopimuksen UCA:iden kanssa suorassa menettelyssä ja ilmoitusta julkaisematta.

20 Koska komissio piti Helleenien tasavallan tähän kirjeeseen antamassaan vastauksessa esittämiä huomautuksia riittämättöminä, se antoi 19.12.2003 perustellun lausunnon, jossa se kehotti tuota jäsenvaltiota toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon tiedoksiantamisesta.

21 Koska Helleenien tasavallan vastaukset perusteltuun lausuntoon eivät vakuuttaneet komissiota, se päätti nostaa käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

22 Helleenien tasavalta esittää oikeudenkäyntiväitteen, jonka mukaan komission kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, ettei viimeksi mainitulla ole oikeussuojan tarvetta ja ettei tällä kanteella ole kohdetta.

23 Kyseinen jäsenvaltio väittää tältä osin ensinnäkin, että se on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lopettamiseksi ja ettei sitä ollut enää olemassa perustellussa lausunnossa sen noudattamiseksi asetetun määräajan päättyessä, sillä

– kyseisiä palvelusopimuksia ei vuoden 2003 aikana ollut tehty suorassa menettelyssä ja mahdollisuus esittää tarjouksia oli annettu muillekin yhteenliittymille kuin UCA:ille

– Kreikan viranomaiset ovat 6.11.2003 annetulla maatalousministeriön kansliapäällikön virallisella ilmoituksella nro 5767 sitoutuneet "tarvittaessa käyttämään kilpailulle avoimia menettelyjä kyseisiä palveluja koskevissa hankintamenettelyissä, mikäli nuo palvelut kuuluvat kokonaan tai osittain direktiivin 92/50 liitteen I A soveltamisalaan".

24 Toiseksi Helleenien tasavalta väittää, että sen määräajan päättyessä, joka sille oli asetettu perustellun lausunnon noudattamista varten, väitetty jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, joka koski ainoastaan vuotta 2001, oli lakannut olemasta ja oli täysin vaikutukseton.

25 Komissio vastaa tähän todeten, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteaminen on tarpeen, sillä direktiivin 92/50 tehokasta ja asianmukaista soveltamista ei tässä vuotta 2001 koskevassa riita-asiassa eikä tulevaisuudessakaan ole millään tavoin varmistettu.

26 Ilmoitus nro 5767 ei sen mukaan ensinnäkään ole vain riittämätön, sillä se ei ole oikeudellisesti sitova, vaan se on myös epämääräinen siitä syystä, että siinä käytetään ilmaisua "tarvittaessa".

27 Tämän jälkeen se toteaa, että Helleenien tasavallan ja komission välillä kytevä erimielisyys, joka koskee riidanalaisten sopimusten ainutkertaisuutta ja sitä, voidaanko kyseisten palvelujen katsoa kuuluvan direktiivin 92/50 liitteen I A soveltamisalaan, on kaikkea muuta kuin teoreettinen ja aiheuttaa vaaran siitä, että kyseinen jäsenvaltio uudistaa menettelynsä.

28 Lopuksi komissio toteaa, ettei mikään takaa sitä, että direktiiviä 92/50 sovellettaisiin tulevaisuudessa asianmukaisesti, koska kyseiset palvelusopimukset oli myös vuotta 2001 seuranneina vuosina tehty suoraan UCA:iden kanssa.

29 Tältä osin on syytä muistuttaa, että kun on kyse julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekemisestä, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, jos perustellussa lausunnossa vahvistetun määräajan päättyessä kyseessä oleva sopimus oli jo täysin vaikutukseton (asia C-362/90, komissio v. Italia, tuomio 31.3.1992, Kok. 1992, s. I-2353, 11 ja 13 kohta ja asia C-394/02, komissio v. Kreikka, tuomio 2.6.2005, Kok. 2005, s. I-4713, 18 kohta).

30 Näin ollen on syytä tarkistaa, oltiinko riidanalaisia sopimuksia ainakin osittain panemassa täytäntöön perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä, eli 19.2.2004, vai oliko ne avustustyöt, joita varten nämä sopimukset oli tehty, tuona ajankohtana sitä vastoin jo saatettu kokonaisuudessaan päätökseen siten, että sopimukset olivat täysin vaikutuksettomia.

31 Nyt esillä olevassa asiassa komission moittima jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, sellaisena kuin se ilmenee nimenomaisesti kannekirjelmän vaatimuksista, koskee UCA:iden yhdennetyn järjestelmän toimeenpanon yhteydessä vain

vuonna 2001 tarjoamia avustuspalveluja, sellaisina kuin nämä palvelut täsmennetään riidanalaisissa sopimuksissa, jotka tehtiin tuota samaa vuotta varten puitesopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Komissio on istunnossa vahvistanut, että sen kanne rajoittuu vain vuoteen 2001.

32 Riidanalaisissa sopimuksissa määrätyt avustustyöt liittyvät viljelijöiden esittämien tukihakemusten valmisteluun, jotta niissä olevat tiedot voidaan asetuksen N:o 3508/92 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti rekisteröidä yhdennetyn järjestelmän tietokantaan. Nämä hakemukset on esitettävä joka vuosi, jotta niiden perusteella voitaisiin maksaa tukea kyseiseltä vuodelta. Kyse on siis olennaisesti palveluista, jotka liittyvät tiettyyn varainhoitovuoteen, joka päätetään maksamalla myönnetyt tuet.

33 Tästä on syytä todeta, että puitesopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa, jossa oleva määräys on otettu riidanalaisiin sopimuksiinkin, määrätään, että ne tulevat voimaan niiden allekirjoittamispäivänä ja lakkaavat olemasta voimassa, kun taloudelliset tuet on kokonaisuudessaan maksettu niitä hakeneille maanviljelijöille.

34 Komissio ei ole kyennyt osoittamaan vääräksi Helleenien tasavallan väitettä, jonka sen edustaja on esittänyt todetessaan istunnossa, että vuodelta 2001 suoritettavat tuet oli kokonaisuudessaan maksettu seuraavan vuoden aikana, toisin sanoen hyvinkin ennen perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymistä.

35 Koska komissio ei ole esittänyt tätä vastaan puhuvia seikkoja, on siis todettava, että puitesopimus ja sen täytäntöönpanoon vuonna 2001 liittyneet riidanalaiset sopimukset olivat perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä jo täysin vaikutuksettomia.

36 Komissio on istunnossa väittänyt, että toisin kuin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Italia annettuun tuomioon johtaneessa jutussa kyseessä ollut rikkominen, tämän oikeudenkäynnin kohteena oleva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, eli kyseisten palvelusopimusten tekeminen UCA:iden kanssa suorassa menettelyssä ja ilmoitusta julkaisematta, oli toistunut vuotta 2001 seuranneina vuosina, eli ennen tämän kanteen nostamista.

37 Tästä on todettava, että komissio ei ole kyennyt osoittamaan vääriksi Helleenien tasavallan esittämiä tietoja, joiden mukaan noina vuosina nämä avustuspalvelut tarjottiin sellaisen menettelyn puitteissa, joka on täysin erilainen kuin vuonna 2001 noudatettu menettely.

38 Komissio ei etenkään ole onnistunut kiistämään Kreikan hallituksen edustajan väitettä, sillä hän on istunnossa tuon hallituksen yhteisöjen tuomioistuimen tästä esittämään kysymykseen vastatessaan esittämien yhtäpitävien asiakirjojen nojalla väittänyt, että vuotta 2001 seuranneina vuosina valtion talousarviossa ei määrätty minkäänlaista palkkiota vastikkeeksi UCA:iden antamista avustuspalveluista, koska viimeksi mainitut saivat vastedes maksun kultakin maanviljelijältä tälle suoritettujen palvelujen mukaisessa suhteessa.

39 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimessa esitetyt seikat, komissio ei ole onnistunut oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttämään toteen, että se jäsenyysvelvoitteiden vuonna 2001 tapahtunut noudattamatta jättäminen, josta komissio Helleenien tasavaltaa moittii, olisi toistunut sitä seuranneina vuosina.

40 Komission perustelusta, jonka mukaan sen kanne on otettava tutkittavaksi siitä syystä, että sen ja Helleenien tasavallan välinen kiista, joka koskee direktiivin 92/50 tulkintaa kyseisten julkisten hankintojen erityisominaisuuksien vuoksi, jatkuu edelleen, riittää kun todetaan, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi pelkästään tällaisen seikan perusteella.

41 Edellä esitetystä johtuu, että komission kanne on jätettävä tutkittavaksi ottamatta.

Oikeudenkäyntikulut

42 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Helleenien tasavalta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne jätetään tutkimatta.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset